

**ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

Іванський Данііл Андрійович

ПІБ здобувача

КУРСОВА РОБОТА

Організація та управління системою економічної безпеки підприємства

тема

Навчальна
дисципліна

Фінансово-економічна безпека організації

назва навчальної дисципліни

Ступінь освіти

Фаховий молодший бакалавр

фаховий молодший бакалавр, молодший бакалавр, бакалавр

Галузь знань

07 Управління та адміністрування

шифр і назва галузі знань

Спеціальність

**072 Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок**

код і найменування спеціальності

Освітньо-професійна
програма

Фінанси і кредит

назва освітньо-професійної програми

Академічна група

Ф-23

назва академічної групи

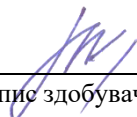
Харків, 2025 рік

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ

Керівник: Постольна Наталія Олександрівна, викладач циклової комісії економіки, управління та адміністрування, спеціаліст вищої категорії

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач

підпис здобувачаД.А. Іванський
ПІБ здобувачаПідсумкова оцінка: **70** (балів)

Члени комісії з захисту:

(підпис)

Н. О. Постольна

(підпис)

О.М. Тимошенко

ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

Іванський Данііл Андрійович

ПІБ здобувача

ЗАВДАННЯ НА КУРСОВУ РОБОТУ

Навчальна дисципліна Фінансово-економічна безпека організації
назва навчальної дисципліни

Тема роботи Організація та управління системою економічної безпідприємства
тема курсової роботи

Термін подання завершеної роботи 26.05.2025 р.
фаховий молодший бакалавр, молодший бакалавр, бакалавр

Графік виконання роботи

Виконання роботи за розділами	Термін виконання
Вибір та затвердження теми	03.03 – 08.03.2025
Добір та аналіз літератури за обраною темою	10.03 – 22.03.2025
Складання плану курсової роботи	24.03 – 29.03.2025
Написання вступу та I розділу	31.03 – 19.04.2025
Написання розрахункової частини (II розділ) курсової роботи	21.04 – 10.05.2025
Написання висновків та пропозицій, оформлення курсової роботи	12.05 – 24.05.2025
Подання курсової роботи керівнику для рецензування (для рекомендації до захисту)	26.05 – 31.05.2025
Захист курсової роботи	02.06 – 07.06.2025

Завдання видав

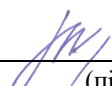
Науковий керівник,
спеціаліст вищої категорії

(підпис) **Наталія ПОСТОЛЬНА**

«06» березня 2025 р.

Завдання отримав

Здобувач

(підпис) **Данііл ІВАНСЬКИЙ**
ПІБ здобувача

«06» березня 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Сутність та значення економічної безпеки підприємства	6
1.2. Структура та принципи функціонування системи економічної безпеки	8
1.3. Класифікація загроз економічній безпеці підприємства	10
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	13
2.1. Характеристика підприємства та оцінка чинної системи економічної безпеки	13
2.2. Основні ризики в системі безпеки та напрями оптимізації організаційної структури безпеки	14
2.3. Пропозиції щодо підвищення ефективності системи економічної безпеки	16
ВИСНОВКИ	19
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	20

ВСТУП

У сучасних умовах господарювання, що характеризуються високою конкуренцією, глобалізацією, швидким технологічним розвитком та зростанням внутрішніх і зовнішніх загроз, забезпечення економічної безпеки підприємства є однією з ключових передумов його стабільного функціонування та розвитку. Особливої актуальності ця проблема набуває для банківського сектору, де ризики мають системний характер, а наслідки загроз можуть впливати не лише на окремі установи, а й на фінансову систему держави загалом.

Економічна безпека охоплює всі сфери діяльності підприємства – фінансову, кадрову, інформаційну, техніко-технологічну, політико-правову, екологічну тощо. Водночас, ключовими елементами є захист ресурсного потенціалу, збереження кадрового складу, недопущення витоку інформації та забезпечення стабільності управлінських процесів. Націоналізація ПриватБанку у 2016 році, викликана фінансовими загрозами, ще раз довела критичну важливість ефективної системи економічної безпеки.

Мета роботи – дослідити теоретико-методологічні засади організації економічної безпеки підприємства та проаналізувати її функціонування на прикладі АТ КБ «ПриватБанк», з подальшою розробкою пропозицій щодо вдосконалення кадрової, інформаційної та організаційної складових безпеки.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність поняття «економічна безпека підприємства» та її складові;
- охарактеризувати ризики у сфері кадрової та інформаційної безпеки;
- провести аналіз системи економічної безпеки ПриватБанку;
- виявити проблемні аспекти та ризики в існуючій системі;
- запропонувати шляхи вдосконалення механізмів забезпечення економічної безпеки.

Об'єкт дослідження – система економічної безпеки банківської установи.

Предмет дослідження – процес організації та управління економічною безпекою АТ КБ «ПриватБанк».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та значення економічної безпеки підприємства

В умовах посилення конкуренції, нестабільного політичного та економічного середовища, трансформації технологій та глобальних викликів зростає значення ефективного забезпечення економічної безпеки підприємств. Це поняття охоплює не лише здатність до збереження майнового комплексу, а й здатність адаптуватися до змін, відновлюватися після криз, прогнозувати ризики та використовувати нові можливості.

Економічна безпека підприємства – це динамічний стан підприємства, що характеризується здатністю ефективно функціонувати, зберігати стійкість до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, забезпечувати конкурентоспроможність, фінансову стабільність та стратегічну самостійність.

У науковій літературі існують численні визначення економічної безпеки. Наприклад: За Бланком І.А., економічна безпека – це стан, за якого підприємство здатне протидіяти зовнішнім і внутрішнім загрозам, підтримуючи фінансову стабільність та здатність до саморозвитку.

За Семенченком В.М., економічна безпека – це система дій, спрямованих на захист економічних інтересів підприємства шляхом своєчасного виявлення ризиків і нейтралізації загроз у різних сферах діяльності.

Незалежно від трактування, всі дослідники погоджуються, що економічна безпека є невід'ємним компонентом загального управління підприємством, який забезпечує його життєздатність і перспективність.

До ключових цілей системи економічної безпеки належать:

- захист ресурсів підприємства (матеріальних, фінансових, кадрових, інформаційних тощо);
- мінімізація впливу ризиків та загроз;
- забезпечення стабільного функціонування в умовах економічної невизначеності;

– формування конкурентних переваг на внутрішньому та зовнішньому ринку;

– підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Відповідно до цього система економічної безпеки повинна виконувати такі завдання:

- моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища;
- аналіз і оцінка ризиків;
- організація захисту інформації;
- створення системи фінансового контролю;
- підвищення кадрової стійкості та лояльності персоналу;
- підтримка інноваційної активності підприємства.

Більшість науковців виділяють багаторівневу структуру економічної безпеки, яка включає наступні основні елементи (табл. 1.1):

Таблиця 1.1 – Складові економічної безпеки підприємства

№	Складова	Суть
1	Фінансова	Забезпечення платоспроможності, прибутковості, зниження фінансових ризиків
2	Кадрова	Наявність кваліфікованого, лояльного персоналу, відсутність витоку кадрів
3	Інформаційна	Захист інформації, недопущення витоку даних, кібербезпека
4	Техніко-технологічна	Безперервність виробничих процесів, наявність сучасного обладнання
5	Екологічна	Дотримання екологічних норм, уникнення штрафів та репутаційних втрат
6	Правова	Законність діяльності, захист прав підприємства, дотримання норм
7	Інноваційна	Здатність до впровадження нових технологій, розвиток НДДКР

Наявність ефективної системи економічної безпеки дозволяє підприємству:

- своєчасно реагувати на ризики та загрози;
- приймати обґрунтовані стратегічні рішення;
- зменшити ймовірність кризових ситуацій;
- підтримувати позитивний імідж;

– забезпечити високий рівень адаптивності в умовах зовнішніх шоків (економічних, політичних, інфляційних).

Крім того, економічна безпека тісно пов'язана з інвестиційною привабливістю підприємства: інвестори, як правило, звертають увагу на наявність внутрішніх механізмів захисту ресурсів, управління ризиками та дотримання правових норм.

Отже, економічна безпека підприємства – це інтегрована характеристика, що охоплює всі сфери діяльності організації та забезпечує її стійкість, конкурентоспроможність і здатність до розвитку. Її досягнення можливе лише за умови створення комплексної системи моніторингу, управління ризиками та стратегічного планування. Саме тому питання організації та функціонування системи економічної безпеки набувають особливої актуальності в сучасному бізнес-середовищі.

1.2. Структура та принципи функціонування системи економічної безпеки

Система економічної безпеки підприємства (СЕБП) – це комплекс взаємопов'язаних заходів, організаційних структур, методів і ресурсів, що спрямовані на захист інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз, а також на забезпечення його стабільного функціонування та розвитку. Створення ефективної системи економічної безпеки вимагає чіткої структури, логічної організації процесів управління ризиками та дотримання певних принципів функціонування.

Система економічної безпеки має ієрархічну структуру, яка складається з таких основних рівнів:

1. Стратегічний рівень – формування загальної політики безпеки, визначення пріоритетів, встановлення цілей і ресурсів. На цьому рівні управлінське рішення приймає керівництво підприємства.

2. Тактичний рівень – реалізація стратегічних завдань, організація роботи служб безпеки, підготовка заходів із попередження ризиків у ключових сферах діяльності.

3. Оперативний рівень – виявлення загроз, реагування на інциденти, збір інформації, контроль за дотриманням політик безпеки в реальному часі.

Функціональна структура системи економічної безпеки, як правило, включає наступні ключові складові (рис. 1.1):

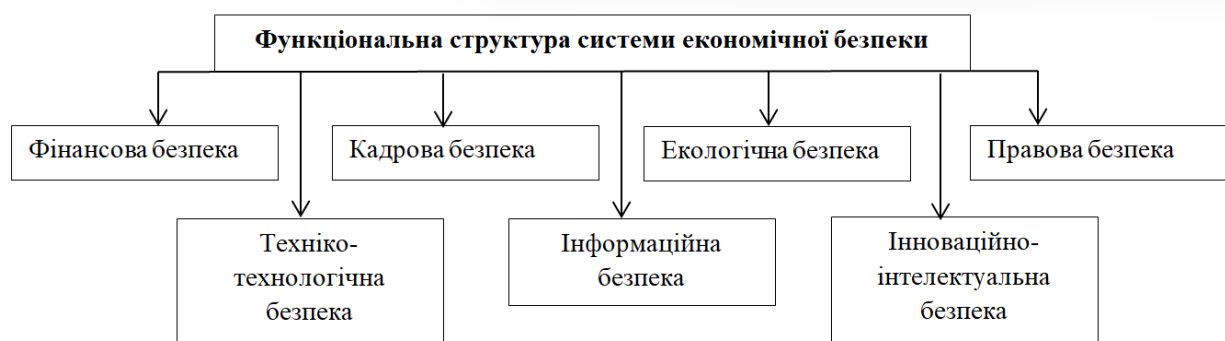

Рисунок 1.1 – Структура системи економічної безпеки підприємства

Для ефективного функціонування СЕБП важливим є дотримання певних принципів, які забезпечують системність, керованість та адаптивність безпекової діяльності підприємства. Серед них виділяють:

Комплексність – охоплення всіх аспектів діяльності підприємства та взаємозв'язків між ними.

Безперервність – постійне функціонування системи, моніторинг загроз, оновлення політик безпеки.

Превентивність – орієнтація на попередження загроз, а не лише на реагування.

Гнучкість та адаптивність – здатність системи швидко реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Конфіденційність – збереження інформації про безпекову діяльність, доступ до якої мають лише уповноважені особи.

Законність – дотримання чинного законодавства України у сфері охорони праці, інформаційного захисту, трудових відносин тощо.

Відповідальність і підзвітність – чітке визначення відповідальних осіб за реалізацію заходів безпеки.

Економічна доцільність – співвідношення витрат на безпеку з можливими наслідками від реалізації загроз.

Функціонування системи економічної безпеки передбачає її управління як єдиним механізмом. Цей процес включає:

- діагностику загроз (аналіз ризиків);
- планування та розробку заходів безпеки;
- розподіл повноважень між підрозділами та службами;
- моніторинг результатів;
- коригування дій відповідно до нових викликів.

У процесі управління важливу роль відіграють спеціалізовані структурні підрозділи: служба безпеки, внутрішній аудит, служба інформаційного захисту, відділ управління персоналом тощо. Вони діють у взаємодії з керівництвом підприємства та підтримують координацію між окремими напрямками безпеки.

Система економічної безпеки підприємства – це багаторівнева, інтегрована структура, що базується на принципах комплексності, адаптивності, законності та економічної доцільності. Її ефективне функціонування залежить від правильного управління ризиками, узгодженості внутрішніх політик, а також постійного моніторингу змін у зовнішньому середовищі. Впровадження такої системи дозволяє підприємству мінімізувати загрози та зберігати свою стабільність у динамічних умовах ринку.

1.3. Класифікація загроз економічній безпеці підприємства

Забезпечення економічної безпеки підприємства неможливе без систематичного аналізу та ідентифікації потенційних і реальних загроз. Загрози – це чинники або обставини, які можуть негативно вплинути на стабільність функціонування підприємства, погіршити його фінансовий стан або знизити конкурентоспроможність.

Під загрозами економічній безпеці розуміють сукупність внутрішніх і зовнішніх факторів, дій чи умов, які можуть призвести до втрати або обмеження ресурсів, порушення стабільності діяльності підприємства та його розвитку.

Загрози можуть проявлятися у вигляді: зменшення прибутковості; порушення виробничих процесів; витоку конфіденційної інформації; зниження лояльності персоналу; юридичних санкцій тощо.

У науковій та практичній літературі пропонуються різні критерії класифікації загроз економічній безпеці підприємства (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Класифікація загроз економічній безпеці підприємства

Ознака класифікації	Види загроз
За джерелом виникнення	Внутрішні (внутрішньофірмові конфлікти, зловживання, витік даних) Зовнішні (конкуренція, економічна криза, державна політика)
За природою прояву	Суб'єктивні (пов'язані з діями людей) Об'єктивні (природні катаклізми, техногенні аварії)
За сферою впливу	Фінансові, кадрові, інформаційні, правові, технологічні, екологічні
За рівнем загрози	Критичні, значні, середні, незначні
За формою вияву	Явні (реалізовані події) Приховані (загрози, що ще не виявлені повністю)
За часом впливу	Короткострокові, середньострокові, довгострокові

В умовах динамічного розвитку економіки та глобалізації ринку підприємства стикаються з великою кількістю ризиків, які загрожують їх стабільному функціонуванню. Загрози економічній безпеці – це не лише потенційна шкода, але й реальні процеси, що призводять до втрати фінансових ресурсів, погіршення репутації, скорочення ринкової частки, зниження ефективності управління.

У загальному вигляді загрози поділяються на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх загроз відносяться: неефективне управління; зловживання посадовими особами; конфлікти в колективі; недоліки в системі внутрішнього контролю; моральне і професійне виснаження персоналу; приховане протистояння нововведенням; витік стратегічної інформації. До зовнішніх загроз відносяться: макроекономічна нестабільність (інфляція, дефіцит

бюджету); зміни у законодавстві (регуляторні ризики); дії конкурентів; геополітичні конфлікти; нестабільність на фінансових ринках;

загрози з боку постачальників або споживачів. Також можна включити до загроз загрози в умовах цифрової трансформації. Цифровізація створює нові можливості для підприємств, але водночас і нові загрози, зокрема: кібератаки (DDoS, віруси, фішинг); крадіжка персональних даних клієнтів; маніпулювання фінансовими показниками через доступ до цифрових систем; втручання в автоматизовані виробничі процеси.

Типові загрози за основними напрямками безпеки наведено на рисунку 1.2.

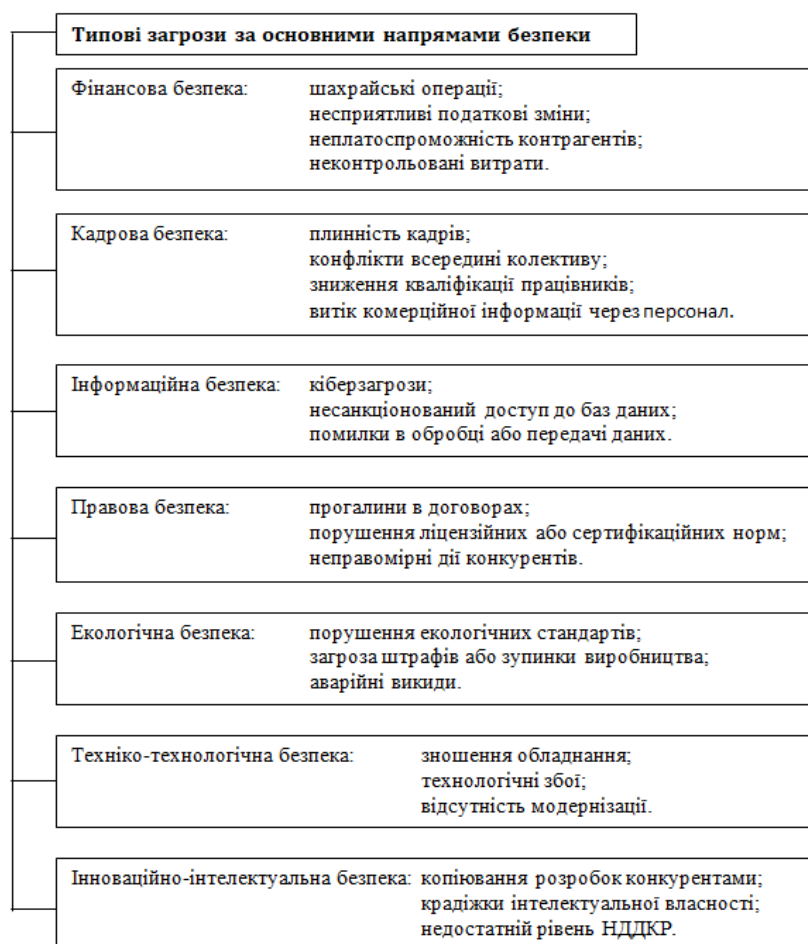

Рисунок 1.2 – Загрози за основними напрямками безпеки

Отже, загрози економічній безпеці підприємства мають багатовимірний характер і можуть проявлятися у різних формах та сферах діяльності. Їх своєчасне виявлення, класифікація і аналіз дозволяє формувати ефективну політику управління ризиками, забезпечувати стійкість і конкурентоздатність підприємства у довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Характеристика підприємства та оцінка чинної системи економічної безпеки

АТ КБ «ПриватБанк» – найбільша банківська установа України, яка станом на 2024 рік обслуговує понад 18 мільйонів клієнтів. Заснований у 1992 році, у 2016 році банк був націоналізований і на сьогодні належить державі в особі Міністерства фінансів України. Головний офіс розташований у м. Дніпро.

Основні види діяльності: відкриття та обслуговування рахунків фізичних і юридичних осіб; кредитування та депозитні операції; обслуговування платіжних карток; інтернет-банкінг (Приват24); обмін валют, міжнародні перекази тощо.

У 2023 році ПриватБанк отримав чистий прибуток понад 30 млрд грн, що свідчить про високу ефективність діяльності навіть в умовах воєнного стану.

Економічна безпека банку базується на багаторівневій системі управління ризиками та контролю за діяльністю. Основні складові чинної системи наведені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1. – Основні складові системи економічної безпеки ПриватБанку

Компонент	Опис реалізації в ПриватБанку
Фінансова безпека	Регулярний аудит, резервування під ризики, консервативна кредитна політика
Кадрова безпека	Перевірка працівників служби безпеки, навчання, політика конфіденційності
Інформаційна безпека	Власна система кіберзахисту, розробка ІТ-продуктів, багаторівнева авторизація
Правова безпека	Юридичне супроводження всіх договорів, відповідність НБУ та законодавству
Техніко-технологічна безпека	Постійна модернізація обладнання, використання хмарних рішень, автоматизація процесів
Інтелектуальна безпека	Власні фінтех-розробки, захист патентів та ноу-хау
Екологічна безпека	Мінімальний вплив на довкілля, перехід на безпаперові операції

Для оцінки ефективності системи економічної безпеки було проведено SWOT-аналіз (табл. 2.1):

Таблиця 2.1 – SWOT-аналіз економічної безпеки ПриватБанку

Сильні сторони	Слабкі сторони
Сильна IT-інфраструктура та системи захисту	Залежність від рішень державних структур
Висока рентабельність та стабільна фінансова база	Проблеми з кадровою стабільністю через ризики війни
Велика клієнтська база та довіра населення	Вразливість до кібератак під час війни
Можливості	Загрози
Діджиталізація нових послуг	Ескалація військового конфлікту
Залучення іноземних інвесторів у відновлення банківської системи	Зміни у регуляторній політиці або податковому середовищі
Розширення співпраці з міжнародними партнерами	Атаки на енергетичну та IT-інфраструктуру

АТ КБ «ПриватБанк» демонструє високий рівень організації системи економічної безпеки, яка охоплює всі ключові елементи: від фінансової стійкості до кіберзахисту. Проте у зв'язку з військовою агресією та економічною нестабільністю в Україні зростає роль кадрової, інформаційної та правової безпеки. Подальший розвиток системи економічної безпеки має враховувати не лише внутрішні фактори, але й потужний вплив зовнішніх ризиків.

2.2. Основні ризики в системі безпеки та напрями оптимізації організаційної структури безпеки

Система економічної безпеки будь-якого підприємства, зокрема банківської установи, зазнає впливу широкого спектра ризиків. У сучасних умовах ці ризики ускладнюються зовнішньополітичними факторами, кіберзагрозами, кадровими проблемами та макроекономічною нестабільністю.

Найпоширенішими ризиками для ПриватБанку є :

1. Кадрові ризики:
 - дефіцит кваліфікованого персоналу;
 - плинність кадрів;
 - низька мотивація співробітників;

витік інформації через колишніх працівників.

2. Кіберризиками: атаки на сервери та банківські системи (зокрема Приват24); фішингові атаки на клієнтів; несанкціонований доступ до внутрішніх систем.
3. Юридичні ризики: зміни у банківському законодавстві; судові спори щодо проблемних кредитів; недоліки у договірній роботі.
4. Фінансові ризики: зниження платоспроможності клієнтів; ризик неповернення кредитів; залежність від державного фінансування.
5. Репутаційні ризики: інформаційні кампанії проти банку; скандали або витоки, що поширюються у ЗМІ чи соцмережах.

Для зниження рівня загроз та забезпечення стабільної роботи, ПриватБанку необхідно модернізувати організаційну структуру безпеки. Оптимізація передбачає:

1. Централізація функцій контролю. Створення єдиного Центру ризик-менеджменту, який об'єднає аналітиків з кібербезпеки, юридичного, фінансового та кадрового контролю; впровадження наскрізного моніторингу інцидентів (SIEM-системи).
2. Посилення кадрової безпеки. Впровадження поліграфа для чутливих посад; перевірка кандидатів у співпраці з СБУ/МВС; створення системи внутрішніх розслідувань і захисту викривачів.
3. Автоматизація функцій контролю. Запровадження штучного інтелекту для виявлення аномальних транзакцій; регулярне тестування на проникнення (penetration testing); діджиталізація кадрового та фінансового документообігу.
4. Підвищення рівня підзвітності. окварцтальний звіт служби безпеки перед правлінням; аудити систем безпеки із залученням зовнішніх незалежних експертів.

На мою точку зору, і користуючись структурою інших фінансових організацій, можу, на скільки це можливо, рекомендувати систему служби економічної безпеки банку наведену у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2. – Рекомендована система служби економічної безпеки банку

Підрозділ	Основна функція
Відділ фінансової безпеки	Контроль платоспроможності, аудит, запобігання шахрайству
Відділ інформаційної безпеки	Захист інформаційних систем, контроль доступу, кіберзахист
Відділ кадрової безпеки	Перевірка персоналу, профілактика внутрішніх загроз
Юридичний підрозділ	Аналіз договорів, юридичне супроводження судових процесів
Аналітико-інформаційний центр	Моніторинг ризиків, внутрішня аналітика, оцінка загроз
Координаційна рада з питань безпеки	Розробка стратегій, управління інцидентами, взаємодія з органами державної влади

Отже, успішне управління безпекою банку потребує адаптивної, гнучкої та технологічно підготовленої структури. З урахуванням нових викликів та ризиків (особливо в умовах воєнного стану), ключовим завданням стає оптимізація організаційної структури безпеки через інтеграцію, автоматизацію та міжпідроздільну координацію. Це дозволить ПриватБанку не лише мінімізувати потенційні втрати, а й забезпечити довгострокову економічну стійкість.

2.3. Пропозиції щодо підвищення ефективності системи економічної безпеки

З огляду на зростаючий рівень загроз у фінансовій сфері, ПриватБанк, як одна з ключових банківських установ України, повинен постійно вдосконалювати свою систему економічної безпеки. Система безпеки не є статичною, а навпаки – вимагає адаптації до нових викликів, таких як гібридна війна, кіберзлочинність, зміна законодавства, внутрішні кадрові ризики.

Нижче наведено системні пропозиції, згруповані за напрямками:

1. Стратегічна інтеграція функції безпеки в управління банком. Запровадження концепції "безпека як стратегічний актив": безпека має стати інтегрованим елементом стратегічного менеджменту, а не лише технічною функцією. Створення посади директора з економічної безпеки (Chief Security Officer) в управлінській вертикалі. Регулярна участь служби безпеки в розробці нових банківських продуктів та інновацій.

2. Технологічна модернізація системи безпеки. Впровадження машинного навчання та штучного інтелекту (AI) для аналізу транзакцій клієнтів та визначення аномалій у режимі реального часу. Створення єдиного безпекового хаба, що об'єднує кіберзахист, інформаційну, кадрову та фінансову аналітику. Розширення використання SIEM-систем (систем керування інформаційною безпекою) для прогнозування інцидентів.

3. Кадрова безпека як фундамент захисту. Розробка профілів ризику працівників на основі аналізу поведінки, доступів, результатів роботи. Створення механізмів для запобігання внутрішньому шахрайству – регулярне ротаційне переведення працівників, контроль конфліктів інтересів. Запровадження системи мотиваційної безпеки – преміювання співробітників за виявлення порушень чи потенційних загроз.

4. Юридична безпека та адаптація до змін у нормативно-правовому полі. Ведення інтерактивного ризик-реєстру юридичних загроз (проблемні договори, ризики регуляторного тиску). Розширення функції контрактного комплаєнсу (юридичної перевірки умов договорів із контрагентами). Систематичне навчання юридичних служб і керівництва щодо нових вимог НБУ, податкового та валютного законодавства.

5. Аналітична підтримка прийняття рішень. Створення аналітичного центру при службі безпеки – прогнозування ризиків, аналіз зовнішніх загроз (економічних, політичних, військових). Впровадження Big Data-аналітики для моніторингу середовища: медіааналіз, аналіз соцмереж, зміни в поведінці клієнтів. Розробка щоквартального індексу ризику для вищого керівництва з пропозиціями щодо превентивних заходів.

6. Побудова корпоративної культури безпеки. Проведення тематичних днів безпеки, тренінгів і внутрішніх симуляцій надзвичайних ситуацій (інформаційні зливи, кібератаки, шахрайство). Впровадження внутрішньої комунікації (email-розсилки, плакати, гейміфікація) з темами безпеки. Системи анонімного інформування про порушення (hotline або через Приват24 для працівників).

Очікуваний ефект від запропонованих заходів приведений у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3. – Очікуваний ефект від підвищення ефективності системи економічної безпеки

Компонент безпеки	Запропоновані заходи	Очікуваний ефект
Кібербезпека	AI-аналіз, SIEM-системи, penetration testing	Зниження ризику атак на IT-системи
Кадрова безпека	Ротація, профілі ризику, преміювання	Зменшення шахрайства та витоків даних
Юридична безпека	Контрактний комплаєнс, аудит договорів	Захист від судових ризиків і штрафів
Аналітична підтримка	Центр аналітики, Big Data, індекси ризику	Превентивне реагування на загрози
Культура безпеки	Навчання, симуляції, комунікація	Формування відповідального ставлення до безпеки

Ефективність системи економічної безпеки підприємства безпосередньо залежить від рівня її технологічної, організаційної та кадрової адаптації до змінного середовища. У випадку ПриватБанку, запропоновані заходи сприятимуть формуванню багаторівневої, гнучкої та прогнозованої системи безпеки, що інтегрована у всі процеси установи – від операційного рівня до стратегічного управління.

ВИСНОВОК

У процесі дослідження теми «Організація та управління системою економічної безпеки підприємства» було встановлено, що економічна безпека є базовою умовою стабільного функціонування, стратегічного розвитку та збереження конкурентних переваг підприємства в умовах зростаючих внутрішніх і зовнішніх загроз. Система економічної безпеки — це комплекс організаційних, управлінських, правових, кадрових, фінансових і технічних заходів, що забезпечують здатність підприємства ефективно протидіяти загрозам, адаптуватися до змін у середовищі та досягати стратегічних цілей.

На прикладі АТ КБ «ПриватБанк» було досліджено реальні виклики для безпеки у фінансовому секторі, зокрема кіберзагрози, кадрові ризики, законодавчі зміни та необхідність інтеграції безпеки у стратегічне управління. Розроблені пропозиції щодо підвищення ефективності системи економічної безпеки охоплюють інноваційні технології, підвищення якості кадрового забезпечення, вдосконалення аналітики ризиків та формування культури безпеки.

Результати дослідження дозволяють зробити висновок, що побудова ефективної системи економічної безпеки вимагає системного підходу, постійного моніторингу ризиків, високого рівня компетентності персоналу та впровадження цифрових інструментів контролю. Тільки комплексна та гнучка система безпеки здатна гарантувати стабільність і розвиток підприємства в умовах невизначеності й турбулентності сучасної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банківська безпека: Підручник / корченкоа.О., Скачек Л.М, Хорошко В.О. /За заг. Ред. Докт. Техн. Наук, проф. О.В.Хорошка. – К.: ПВП «Задруга», 2014 – с.185.
2. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник / [Небава М. І., Міронова Ю.В.] – Вінниця : ВНТУ, 2017. 73 с.
3. Економічна безпека підприємства: А.М. Дідик та ін. Підручник. Львів : НУ «Львівська політехніка», тзов «Видавнича група «Бухгалтери України», 2019. 624 с.
4. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник до виконання практичних занять та реферату [Електронний ресурс] : навч. Посіб. Для студ. Денної та заочної форм навчання першого бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Економіка і бізнес» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: М. В. Шашина. С. О. Тульчинська Електронні текстові данні (1 файл: 208 Кбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 70 с.
5. Крупка М.І., Яструбецька Л.С. Фінансова безпека суб'єктів господарювання. Підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 320 с.
6. Кузенко Т. Б. К89 Фінансова безпека підприємства [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 123 с.
7. Офіційний сайт АТ КБ «приватбанк». URL: <https://privatbank.ua/>
8. Попов О.Г. Теоретичі основи забезпечення банківської безпеки держави. Економіка, управління та адміністрування/ 2023. № 3 (105). URL: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/288318>
9. Радченко С.С. система забезпечення безпеки комерційного банку за вартісно-орієнтованим підходом. Економіка та управління підприємствами. 2019. Випуск 42. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/42_2019/20.pdf
10. Теслюк С., Матвійчук Н., Левчук А. Фінансова безпека банківських установ в умовах цифровізації. Економіка та суспільство. 2024. №60. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3646>

11. Усік П.С., Буравченко К.О. Безпека банківських систем : навч. Посіб. / П. С. Усік, К. О. Буравченко; М-во освіти і науки України, Центральноукр. Нац. Техн. Ун-т. Кропивницький : ЦНТУ, 2022. 194 с.

12. Використання Big Data в аналітиці маркетингу: кращі практики та виклики :
LinkedIn/ URL: <https://surli.cc/bajkxi>